

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Aprilis' 15-dikán 1819.

Északi Amerika.

Az innét érkezett legújabb tudósításokban fontos dolgok találtak. Az Elölülő Febr. 22-dikén közlött a' Senátussal azon Kötést, melynek czikkelyei szerint a' Spanyol Országlószék a' két Floridákat az Északi Amerikai Egygyesült Státusoknak meghatározott módon által engedi. Ezen Kötést már a' Senatus is megérossította.

Ezen történetért némelly Londoni újságok már meghúzták a' lárma harangolat. A' Times nevű újságlevelck eképpen dohognak érte.

„A' Floridák által engedtetének az Egygyesült Státusoknak egy summapénzért, de a' mellyet ezen Státusok nem a' Spanyol Országlószéknek, hanem a' magok alattvalójiknak tartoznak lefizetni, azon károkért, mellyeket, mint erősítik, ezeknek tettek a' Spanyolok. Ezen summa öt millió Dollárookra számláltatik. —

„A' Floridáknak ezen általengedése felettébb fontos, 's minket nagyon érdeklő történet. Még a' Louisiana' határai is meghatározattak ezen Kötésben, mellyek mind ez ideig bizontalanok, és kétséges kimenetelű kérdés alá helyeztetve voltak. Az, a' ki a' Floridákat bírja, nagy befolyást gyakorolhat egész Napnyugoti Indiához, nagy gátokat tehet az itt folyó kereskedésnek; veszedelmes következtései lehetnek ennek kivált azokra a' szigetekre nézve, mellyeket itt az Anglusok bírnak; ezeknek a' létele fe-

nyegtetetik. Mi régebben is megmondottuk, 's most újabban is mondjuk azt, hogy mivel a' Floridáknak általengedése ily egyenesen és hathatósan érdeklő a' Britannus szigetek' bátorságát, tehát nem lehet hogy Nagy Britannia, az előtt hogy az Alkú megesett, a' dolog felől meg nem kérdeztetett volna, és hogy néki, ha ő ezt érett megfontolás után a' maga javával ellenkezőnek fogja találni, ez ellen nem lehet ki nem kelni. A' világnak mostani állapotja olyan, hogy a' nemzetek a' magok tulajdonaikkal nem bánhatnak úgy, a' mint akarnak, a' nélkül, hogy valamely harmadik nemzet az ő alkudozásaikba belé ne' szollhasson. A' nemzetek, valamint Európában úgy Amérikában is, egymással oly szorosán összeszetsatolódva vagynak, hogy egygyiknek sints jussa arra, hogy általengedés' színe alatt, a' maga Országát valamely más nemzet' meglárosításának vagy veszedelmeztetésének eszközévé tehesse. Által engedhetnék-e Austria, Pruszszia, vagy Belgium, önn' tettzéssek szerint a' magok vidékeiket Frantzia Országnak, a' nélkül, hogy az Orosz Birodalomnak vagy Nagy Britanniának jussa ne lenne; arra, hogy az egyenlőség' mértékének ilyen megzavartatását, indító okaiknak megmagyarázása, vagy pedig ha így meg nem eshetne, még erőszak által is, megakadályoztassák? Nem felszollaltak volna-e az Északi Amerikai Egygyesült Státusok, azért, ha Spanyol Ország Angliának engedte volna által a' Floridákat? Mi ezen beszédünk által nem

hébégurgya lépéseket, nem czél és mérték nélkül való eszközöket akarunk Országlószékünknek jovallani, hanem csak azt akarjuk mondani, hogy ha Anglia Charaktert nem mutat, ha minden méltatlan megbántatást 's igasságtalanságot elszenved: így ő oda van; így ütött néki az ő halálos órája!"

Ezen Ujságnak zugolódásából nem lehet látni, hogy kit hibáztat; Spanyol Országot-é, azért, hogy által engedte a' Floridákat: vagy pedig az Egygyesült Státusok' Országlószékét, azért, hogy elfogadta ezen tartományokat. Az Amériikai Ujságlevelék mindenik esetben nagyon örvendenek a' történetnek. A' New-Yorki Monitör így fejezte-ki ezen való örömét Febr. 27-dikén költ levelében: — „Kevés történetek fordulhattak volna olyanok elő, mellyek az Egygyesült Státusokra nézve ily fontosok lettek volna. Már most megkarimázva vannak a' mi Déli határaink; semmi idegen birtokokkal nintsen közünk; annál kevesebb alkalmatosságunk fog ezután lenni arra, hogy az Európa. Hatalmasságokkal kelljen perlekednünk. Akár gyengeségénekl' érzése, akár egyéb okok iditották Spanyol Országot ezen általengedésre, nékünk mind egygy. Elég az, hogy a' Floridák miéink, és hogy kereskedőink elégtételt kapnak azon kárvallásai-kért, mellyeket nékiak a' Spanyoloknak erőszakatéleik okoztak. Csak az Indus nemzetek eránt viseltessék már most Országlószékünk szelidséggel és igassággal: remélhetjük, hogy meg fognak szűnni az ezekkel eddig történt sok vérontások is, 's ezen nemzeteknek maradványaik ennekutánna oly szerentsékek fognak lenni, mint az ő természeti állapotok megengedi. Egyéb szomszédaink már most csak az Anglusok Canadában, a' kik talám magok is érzik, hogy, ők itt oly állásban vagynak, a' melly naponként megtarthatatlanabb reájok nézve;

talám el-jő' még az az időpont is, hogy az Északi Amerika' függetlensége teljes állapotra jut, az az időpont tudniillik, midőn a' Szent Lőrincz' vize éppen úgy fog törvényeinknek engedelmesskedni, mint most a' Mississippi és a' Mobile. De ez jövődöbéli dolog. A' mi a' jelenvalót illeti, elég mostanra az, hogy (Napkeleti Floridában) Sant Augustin, és (Nyugotiban) Pensacola a' miéink: Egy felől a' Meksikói öbölre, más felől a' Bahamai tengerre, derek kikötőhelyeket kapunk, és oly várakat is, mellyek egészen tökéletes állapotba helyeztetik Déli oltalmazó lineánkat. A' Floridákban ugyan csak valami 12 vagy 15 ezer fejeér emberek találtatnak: de eitarthatnak azok ötvönszer ennyit is. Itt minden Napnyugoti Indiai termések, mellyek közt a' czukor, kávé, és indigó a' főbbek, megteremnek."

Washingtonban úgy beszéltek, hogy Generális Jackson a' Generálisságot le fogja tenni, 's Floridai Polgári Kör-mányozóvá fog nevezetlni.

Nagyon jónak tartják az Amériikai újságlevelék a' magok Státusokra nézve ezen új Kötésben egyebek között azt is, hogy az ő Meksikóval való közös határai-ik a' lehető tökéletességgel kiszabattat-tak. Lehető tökéletességgel csak azt teszi, hogy a' mennyire a' tartományoknak esmeretlensége megengedte, minthogy még ott is megemlittetnek a' határok, a' hol csak az Északi Szélesség és Napnyu-goti Hoszsúság' grádusai szerént fejez-tethettek-ki. A' Sabine víz torlánál kezdődvén Texas tartományán nyúlik felfelé Louisiana'nak Nyugot és Észak közt eső szegletéig. Innét egyenesen Észak-nak tart egész a' Veres vízig, 's e' mellett a' Nyugoti Hoszsúság' 100-adik grádusáig megy'. Innét ismét Északra fog az Artensas vízig 's ezt követi egész az eredetéig, 's megint Észak felé nyúlik, míg végre az Északi Szélesség' 42-dik

grádusához érvén, ezen égi karikát követi mind addig, míg a 'Tsendes tenger' partját el nem éri. — A' melly jóságokat a' Spanyol Országlószék a' két Floridákban az 1818-dik esztendő Januáriusának 1-ső napjáig eladott, mostani tulajdonosaik birtokában hagyattatnak.

Már most, minekutánna az Északi Amerikai Státusok a' magok határjokat Napnyugotra a' Tsendes tengerig kinyujthatták, ezután még jobban fognak iparkodni, hogy ezen tenger' partjainak menél több részeit elfoglalhassák. Azzal kérkednek néhány Amerikai újságlevelek, hogy az Orosz Birodalom a' Nyugotra fekvő Északi Amerikai partokat egész az 56dik, északi grádusig általengedte az Egygyesült Státusoknak, 's egyszersmind azzal is biztatják magokat, hogy Anglia is hasonlót fog tselekedni. Ha mind ezek be találnak telyesedni, ekkor ezen Szabad Státusoknak birtokaik 200 Német mértföldeknél többre fognak terjedni ezen partok mellett.

Orosz Birodalom.

A' Petersburgból Mártz. 13-dikán indult levelek szerént, ott még akkor állott volt be egész keménységgel a' tsigorgótél. Reaumur szerént 8, 9, 10, 15 's 18 grádusú hidegek jártak. Hó is esett volt annyi, hogy jó szán-út' dolgában semmi fogyatkozást nem szenvedtek az útasok.

Svétzia.

Számos Dániai emberek, útasok, kik Svétziába ki akartak szállani, Helsingborghól, Carlskronából 's Landskronából vissza igazítottak, ily okon, hogy egy új parantsolat szerént, különös engedelm nélkül semmi idegeneknek meg ne engedtessék azon Svétziai kikötőhelyekbe bemenni, a' hol hadi hajók találtatnak.

Német Ország.

A' közönséges újságlevelek ma ismét nagyobbadon tsak a' Sand történetét

illető tudósításokkal vannak tele, de a' mellyek között két olyan elmékedés fordul elő, mellyek nagyon megérdemlik minden gondolkozó Olvasónak figyelmét. Egygyik ezen elmékedések közzül, mint levél, a' Bavariai *Algemeine Zeitung*-hoz, mint ő mondja, egy közönséges betsületben lévő Diplomaticus embertől küldetett kihirdetés végett, 's ezek vannak benne: —

„Uram! az Ur' újságát, mind tudtomra van, külső Országokon minden Német újságok közt leginkább olvassák. Valóban egygyet kell az Urnak érteni vélelem abban, hogy az az elsőség, hogy az Ur-újsága lehet azon Organum, melly által Német Ország a' maga dolgairól a' külső Országokkal beszélhet, kötelességvé teszi az Urnak, hogy kiváltképpen akkor legyen Német Orzágnak az idegen nemzetekhez szolló Organuma, mikor annak betsülete kívánnya, hogy a' világon mindenüvé és mindeneknek fülébe mennyen a' mi azon rút tselekedettől való undorodásunk, a' melly köztünk történt, és a' melly valósággal meggyalázná karakterünket, ha minden pallérozott népek meg nem győzettetnének affelől, hogy melly nagyon kárhoztassa ezen tselekedetet a' Német, 's melly nagyon bosszankodjék érette. Szorgatva, 's a' hazaditsőségére 's betsületére kénszerítve kérem tehát az Urat, hogy költsönözze oda a' maga hathatós és tiszteletben lévő szavait ezen nemzeti érzékenységnék és annak kifejezésére, hogy melly nagyon várja nemzetünk azt: hogy Országlószékünk minden tölle kitelhető eszközök által iparkodjék azon, hogy ezen bűnnék ingerlőji (rugóji) felfedeztethessenek, és hogy: vagy a' közönséget reszkeítettő veszedelmektől való félelem elenyésztettessék, vagy pedig hogy a' bűnnék átkozott főbb ingerlőji ellen, Themisnek egész bosszúálltása kibotsáttassék. Mert ha igazak volnának, a' miket (ámbar közönégesen

's a' szerentsétlennel közlelrl való esmerőssei erőssítik) tsak gondolni is alig lehet; ha, mondom igazak volnának: Hogy a' Kotzebue' gyilkosa Erlangában, hol az Isten-tudományt még pedig tulajdon választása szerént, két esztendeig tanulta, jó erköltsiért 's szorgalmatosságáért közönségesen betsültetett, és hogy eszzerént mostani tselektéről fel nem lehetne tenni, hogy személyes karakterjéből vette származását; hogy ötöt onnét az ő szerentsétlen tsillaga Jenába vitte, a' honnét a' Wartburgi innepre menvén abban részt vett, ott, mint egy *exaltatus* Orator, magát úgy viselte, 's még azt a' híres esküvést is letette, melly által magokat a' tévedésből ezen innepre vetődött ifjak arra az elmejátékra lekötölezték, hogy Német Ország' állapotját felfordítják: Továbbá, ha igaz volna, hogy az ő esmerőssei ő benne az ő Erlangába lett visszatécése után, azon előbbeni jámbor és tsak kegyes hivattatását követő Sand helyett, a' ki őket elhagyta vala, a' Német Burschságnak 's a' Burschi sereg' politikai iparkodásának egy *fanaticus* Apostolat találták; Ha igaz volna, hogy Erlangából ismét ...ba, 's onnét Manheimba, a' meghatározott véres munkára ment; Ha igaz volna, hogy a' rosz már valósággal ily nagyon cröt vett; Ha azon Német tanuló-helyek, mellyek eddig a' nemzetnek kevelységére voltak, már most Jakobinus Klubokká változván Német Országnak fenc-schévé lettek; Ha olyan Akadémiai tanítók lehetnek, kik azon lázazasztó repülő levelekkel, mellyek a' Kotzebu' meggyilkoltatásáról lágymelegséggel 's mintegy tsak tsufolódva szollnak, egygyetértvén, a' helyett, hogy ifjainkat hasznos polgárokká formálnák, azoknak politikai fanatismussokat annyira kifinumították, hogy egy újságlevélbeli cikelyre, egy másképpen gondolkodó embernek nyilatkoztatásaira, handzsárdőfő-

sekkal felelnek, 's egy Kalabriai Orozlonak dőfő késsét (Stiletjét) a' polusi kapothoz 's Rozák nadrághoz (ilyen ruhája volt Sandnak), társul adják; Ha mondom mind ezek valósággal így volnának!!! — hol találánk mi Német Atyák, 's Német Státus' szolgaji, 's minden Német Pátrióták szót, hangot, lélekzetet, arra, hogy boszszuállásért, segedelemért, és gyámolítóért kiáltozhassunk? Mitsoda Atya nem inkább akarná illetéknéppen a' maga síjait minden dolognak tudásától mint ezen egytől *Ne öl!* oltalmazni, előbb hogy sem minden időbeli böltsésséget, lelkeiknek idvességével, 's a' haza' tsendességével és jó hírével megvásárolni? Ki ne' bizná síjait a' Beduin pusztákon a' tiszta természet' kezeire inkább, mint valamelyik Német Universitásra? Melyik Tisztviselő, melyik Országló tarthatná magát bátorságosnak, mihelyest az ő népek' boldogságáról és szükségükről való meggyőződése azon tébolyodottsággal meg nem egygyezne, melyre a' gyermekek a' Warthurgon egy fakazal mellett megesküdtek? Mitsoda Patrióta bátorlodna többé az Országlószekek' önkényének megszorittatását az ő erejeknek megbennittódása, a' személynék 's tulajdonnak bátorságát a' bűnnel büntetetlen maradása, a' törvény előtt való egyenlőséget *Sanculottismus*, 's a' beszédbéli szabadságot vakmerő bátorság nélkül, egy szóval mind azokat a' Tudományokat, mellyek az idővel eljött szükségeket a' nélkül kielégíthetik, hogy bennünket, az erőszakos felfordulás által, vagy a' Barbarus idő éjzakájára vissza, vagy pedig idegen Uralkodás alá ne vigyenek, oltalmazni? Ki mérészlené többé a' törvényes Szabadság' zászlóját tsovalni, ha azt ily gonoszságok undolítják 's minden szenttségétől megfosztják? A' gyenge talentumú Stourdzának melly nagy triumphust (ez is Orosz tudós, ki mostanság Német Országban tartozkodván a' Német

Universitásokat egy könyve által nagyon megbántotta), 's az ő hasonló kevés tudományú megezáfolójának melly nagy megaláztatást, 's a' mostani időnek melly komor jelét kellene így nekünk ezen történetben megismernünk — 's mivel fel lehetnénk könyhullatásnál egyébbel azon idegennek, a' ki falus helyeinkre 's városainkba éppen oly félelemmel lépne-be ennekutánna, mint az *Appeninus'* és a' *Siera Morena* harlangos hegyei közé, 's a' ki kitörlené a' Német nevet a' pallérozott népek' sorából? Meggyőződván affelől, hogy az *Ur* a' maga nagy és nemes hivattatását esmervén, ezen forró haza szeretetből származott kérését teljesíteni fogja, különös tiszteletem felől bizonyossá teszem és maradok.“

Itt van még egy tudósítás ugyan-
tsak a' Bádeni vidékekről, 's a' melly hasonlóképpen a' közönség' elejébe való botosított végett küldetett a' fenn nevezett Bavariai újságnak írójához: — „A' Stuttgardi *új Ujság* úgymond tréfát űz azon (mint ő nevezi) megillető énekből, mellyet a' *Karlshuhei* újság a' *Kotzebue* haláláról elénekle. Minket ellenben mérgelődésre indított az a' könnyengondolkozás, mellyel a' nevezett Stuttgardi újság azon tselekedetről beszéll, a' mellyet minden tiszta érzékenységű embernek nem lehet nem csak nem bolondságnak, de nagy bűnnek is tartani. Itt nem a' *Kotzebue* erköltsi és írói betse, nem az a' politikai állapot, melybe ő helyheztetve lenni mondatott, 's nem azok a' tekintetek, mellyek ez vagy amaz embernek hajlandóságát ő eránta meghatározhatták, jönnek kérdésbe: itt *Kotzebue*ról úgy szólnak, mint emberről, mint férjről, és mint atyáról, a' melly nevezeteknek miséjét minden embernek szívébe a' természet irta-be. Egy esmeretlen ember egy férjfiúnak, kit soha se' látott, egy gondolkodás' módjáért, mejjébe veri a' he-

gyes tört; 's hideg vérrel széllyel szaggat illy sokféle emberi öszszeköttetődést — 's az illy borzasztó tselekedet miatt felindult érzékenységnek kifejezései tsufoldással fogadtatnak, *Jeremiás'* siralmi-
nak neveztetnek, azért, hogy, mint magát a' Stuttgardi *új Ujság* ki-fejezi, több derék emberek is gyilkoltattak-meg, a' nélkül, hogy utánnak tsak egy *Kakas* is kukorikolt volna. Ha az, a' ki ezen szavakat leirta, 's a' ki a' maga tulajdon érzékenységét ily szokkai fejezte-ki, hogy tölle ugyan *Kotzebue* még ezer esztendőig is élhetett volna, de ha már meghalt, ő ezzel se' sokat gondol, ha mondom ezen író érezni tudta volna azt, hogy mi az atya, mi a' férj, ugyan nem eltartoztatta volna-é őtet a' felhozott szók-
nak leírásától az a' gondolat, hogy azok egy megsebhett szívű familia' 's ennek sok ezer kesergő barátjaik' kezébe kerülhetnek, kiknek sebeiket még jobban megvérezni fogják?“

* * *

Az újabb tudósításokban ezeket olvassuk *Surd*ról: —“

Az Orosz követségi Ágens *Struve* *Ur* elment *Carlsruhé*ből *Manheim*ba, részint azért, hogy a' *Kotzebue* megöletetésének körülállásait ott helyben maga személyesen kitanulhassa, részint pedig, hogy az Orosz *Udvar*nak többféle írásait, mellyek a' *Kotzebue*' kezében voltak, magához vegye.

A' *Freiburgi* újságlevelckben azt erősíti egy *Manheimi* tudósító, hogy arra, hogy a' szerentsétlen *Kotzebut* mellyik ölje-meg, *Sandal* egygyütt tíz, hozzá hasonló fanaticus, megvakult ifjak voltak sorsot.

Hogy *Sandal* ily nagy gyilkosságnak elkövetése után ily vidám lehet, és hogy még örvend is rajta, annak ő maga ilyen okát adja: Mikor arra határozta magát, hogy *Kotzebut* megölje, könyörgése által az Istenhez folyamadván, kérte,

hogy az Isten tsak úgy engedje az ő ezé-
zását tökéletességre menni, ha néki (a'
Mindenhatónak) tettzeni fog; 's mint-
hogy Kotzebut az ő dőfései megölték, ő
ebből azt hozza-ki, hogy Isten előtt ked-
ves dolgot követett-el. — Ezen vallásté-
tel nagyon kimutatja a' Sand belső ér-
zékenységének mivoltát, és hogy melly
veszedelmes elméjü ember volt ő?

Hogy melly nagy felindulást okozott
Manheimban a' Kotzebue' története, meg-
ítélhetni abból, hogy azon napnak est-
vójén, mellyen a' gyilkosság esett, még
a' játék szín se' nyitattott-ki.

Mint a' *Szöllőhegyi* Körtsmáros
beszéli, *Sandal* még egy más ifjú is
szállott volt be hozzá, de a' kire elein-
ten senki se' ügyelt, ő pedig nem soká
eltűnt onnét. Egyéb új környülállások
is kezdik mutatni, hogy Sandnak tsak-
ugyen vagynak részes társai.

A' gyilkoságnak megtörténése után
a' Manheimi Tanátsból meghívás küldet-
tett Jenába, hogy a' Sand' irásait
vizsgálják-meg és petsételjék-le, a' mi
Márcz. 25-dikén estve véghez is ment:
de semmi egyéb fontos írásra nem ta-
láltak, tsak egy levélnek ezen szökből
álló kezdjét: „Én a' magam' sorsom'
„ugymint a' vesztő hely' elébe megyek.“

Frankfurtban veszedelmes égés tá-
modott Márcz. 30-dikán éppen a' Német
Szövetségi Gyűlés' szalájával általellen-
ben lévő házban, melly miatt a' Gyűlés'
háza is nagy veszedelemben forgott, mint-
hogy a' szél arra felé fúván, mint az es-
ső úgy hullottak reá az eleven szikrák, 's
a' ház' ablakai a' nagy hővség miatt szél-
lyel pattogtak. A' Gyűlés' Elölülői Can-
celláriájának Direktora Cs. K. Udv. Ta-
nátsos Handel Ur sok kárt vallott a' hir-
telen való lühurtzolóadás közben. A' Gyű-
lés háza mindazáltal megmentetett. A'
tűz estvéli 7 órától fogva tízig tartott.

Frantzia Ország.

Az Aveyroni újságlevélben ilyen
tudósítás jött-ki: — „A' Fuedes Ur

meggyilkoltatásának szomorú emlékezete
napját Rhodcz. városában Márcz. 20-
dikán a' *Szabad Kömivesek'* társasága,
melynek ő Mestere volt, meginneplette.
Mik folytak ezen gyűlésben, nem tudjuk.
A' Fuedes Ur' emlékeztetének ezen meg-
tiszteltetése, újabban felelevenítette ba-
rátjainak azon ohajtását, hogy gyűjtemény
nyitattván a' bejövő summán a' Bancal
háza, hol a' gyilkosság történt, megvá-
sárolják, 's a' földig lerontván, annak
megkopasztott helyén a' szerentséilen
áldozatnak emlékeztetére valamely egy-
ügyü és tisztességes oszlopot emeljenek,
a' végre, hogy ezen legundorítóbb gyl-
kosság' irtóztató emlékezete még a' késő
maradékoknál is fenn maradjon.

B é t s.

A' *Romából* éppen most érkezett tu-
dósítások szerint Császár és Császárné ő
F.gek oda April. 2-dikán kívánt jó egés-
ségben megérkeztek 's a' *Quirinal* kas-
télyában Pápa ő Szentsége által nagy öröm-
mel 's szívesseggel fogadtattak, 's minék-
utánna ő Szentségével fél óráig beszél-
gettek 's kisérőiket ő Szentségének be-
mutatták volna, által mentek a' kastély-
nak azon részébe, melynek szobáji az ő
Cs. K. F.gek befogadására mindennel fel-
készítették, a' mi tsak a' mesterségtől,
pompától, és izléstől kitelik. — Ámbár
Császár ő F.gének előre kinyilatkoztatott
kivánsága a' volt, hogy a' Pápa' Státusaiba
's Romába való bemenetelét minden fő-
nyességék nélkül tarthassa: ő Szentsé-
ge mindazáltal, Fels. Vendégének ezen
kivánságát teljesíteni nem akarta, mely-
re nézve oly rendeléseket tétetett, hogy
a' bemenetel éppen oly fényességgel, mint
innepi módon mennyen véghez. A' Ro-
mai nép nagy örvendezéssel 's örömet
nyilatkoztató kiáltozással fogadta
te ő Cs. Kir. F.geket a' Tiberis hidjától
fogva a' fenn nevezett kastélyig, a' hol
a' Pápa' minden Udvarnokjai, 's férjfiu
és aszszonyi fő nemesség által várattat-
ták 's tiszteltettek ő Felsegék.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Innét nagyon szomorú történetéről tudósítottunk. Egyik ezek közül az, hogy Gr. Festetics György, a' Nagy Hazafi, nintsen többé — a' másik az, hogy Ketskemétnek ismét nagy részét hamuvá tévé a' kegyetlen tűz. Az elsőről ily tudósítást olvasunk Keszthelyről: —

„A' mitől szomorú érzésekkel élte-ve féltünk, az April. 2 - dikán reggeli 10 óra tájban érzékeny nagy fájdalomkra megtörtént. Nagy Méltóságú Gróf Tolnai Festetics György, Császári Kir. Felséges Urunknak Arany Kulcsosa, 's Valóságos Belső Titkos Tanácsosa, jeles tettekkel, 's fényes érdemekkel telles életét 65 - dik esztendejében elvégezte. Holt tetemei itten a' folyó hónap 15 - dikán a' Grófi Família halottas boltjába fogtak eltakaríttatni, az egyházi halotti tisztelet pedig utánna való napon tartatni.“ — Egy ily nagy Férfinak elhalása valóságos veszteség az egész Hazára nézve, a' ki nagy tetteivel a' Fő Nemességnek fényt, Grófi Nemzettségnek ditsőséget, a' Magyar Nemzetnek felvilágosodást, a' Tudományoknak szerentsés gyarapodást, a' Mezei Gazdaságnak megbe-
tsülhetetlen előmenetelt tudott szerezni, 's ezek által mind magának, mind Hazánknak a' külföldön is köz tiszteletet érdemelt. — Hazánk ily nagy Oszlopának kidüléséből eredett méltó szomorúságát csak az a' biztos reménység enyhítheti, hogy maga után olly nagy lelki Fiait hagyott, a' ki valamint bölts Atyának nagy példái által, úgy önnön nemés érzésétől vezéreltetvén mindenkör kész volt minden olly jeles tettek-
re, melyek a' Nemzetnek javára, és a' Haza ditsőségére szolgálhattak. Ugy hogy a'

boldogult bátran elmondhatta: *Non omnis moriar.*

A' Ketskeméti nagy égéstől onnét ekképpen írnak: — „Itt April. 2 - dikán estve 8 órakor, midőn a' szél nagyon dühösködött, a' város felső részében tűz támadván 419 házat, a' Parochialis és Franciscanus templomokat, a' Pátiát, 2 kaszármát, 7 malmot, 's egyéb gazdasági épületeket megemésztett. Megégett 1 aszszony, 2 leány, és számos házi marhák. A' tűznek eredetét valami gonosz gyújtogatónak tulajdonítják. — A' kár annál nagyobb, hogy a' városnak szebb részét érte, 's közönségesen annál érezhetőbb, mivel tavaly is más része tapasztalta ezen szerentsétlenséget. Méltó egy ily derék Magyar városnak ügye, hogy minden Magyarok szívekre vegyék, és mennél előbb nyújtandó segédalmekkel gyámolítsák.

Más tudósítások szerint 600-hoz közelit a' házak' száma, melyek elégték; de kívánnyuk, hogy ne legyenek igazak.

Ő Felsége azon * idő alatt, míg Ferdinand Királyi Hertzeg távul léssen, Budára a' Fő Hadi Kormányzék Elölülőjévé rendelni méltóztatott Gróf Radeckzy Felmarsal-Lajtnántot.

E r d é l y.

Örömmel olvassuk a' Budai Német 's Posonyi Deák újságlevelekben az azon Nevelő Oskoláról való emlékezet - tételt, a' melynek felállíttatása Erdélyben a' Székely földön Kézdi Vásárhelyen, a' 2-dik Gyalog Székely Határ - Regiment 's az annak kerületébe tartozó Huszár Svadron' számára munkába vétetett, a' mely nem csak czélzására, hanem azon buzgóságára nézve is, mellyel annak előmozdításában nagyok, kitsinyek mindjárt eleintén részesültek, közönséges figyelmet

és háládatos magasztalással való említést érdemel. Az épület már nagyobbadon készen van, a' Regementből 114 nevédek, 's 400 bejáró tanuló' számára.

Az ezen hazafiui nagy czélra eddig bécjött segedelmek' Adójinak neveiket a' tisztelt Regement Kommandója mostanában részint háládatosságból, részint pedig a' jó példaadás' követésére való buzdításból kihirdettévn, meghatározott szándéka, hogy mind ezeket a' kegyes adományokat, annak útján, tudniillik a' felsőbb Tiszti Karok által, Császár és Király ő Felségének is bejelentesse. — Nem kételkedhetünk rajta, hogy ily jó hazafiui célzásnak, nem tsak Honnyi, hanem külsőbb pártfogóji 's elősegélőji is számosan fognak találtatni. — A' már kihirdetett summákat nemes' szívú Adójik' neveikkel egyetemben a' jövő pénteken fogjuk közleni.

Mostanság sok féle égésekről tudósítottunk. — Aprilis' 2-dikán 3 házat emésztett-meg Ó-Budán a' tűz. — Sokkal nagyobb szerentsétlenség érte hasonlóképpen a' tűz miatt a' Szepességen Kubach nevű Tóth falut Mártz. 15-dikén. Itt tsak néhány kajbák maradtak-meg. A' tűznek kiütését így beszélük: Az ott lévő Kovás az erdőn szemet égetvén, még az nap' haza is vitte, 's a' szekérről a' tsür földjére rakásra rakta: hanem a' lerakás közben eszébe vévén, hogy a' szén még meleg, sőt talám a' holt szének közt eleveneket is látván pisogni, arra határozta magát, hogy bátorságnak okáért a' tsürben hál. Azonban vatsorálni bemenvén, ott hirtelen gyomor-rágást kap, 's az alatt mig felesége hirtelen megbetegedett férjével hajlódik, a' tsürben tűz támadt, 's egész Kubachot elégette.

H í r d e t é s

A' Magyar Országban Fels. Adományra kitett Kamerális és Fiscális Jóságokból újabban elkészültek a' Leírások és Meg-

betsültetések, ez utóbbinak Felséges helybenhagyatásáig, úgy mint:

1) Paulis, és Vojvodincz; Kusstil; Vljakovecz; Retissova; Potporán helységekről Tömös Vármegyében. — Kakova helységről Krassó Vármegyében; mindnyájan a' Versetzi Kerülethez tartozandók.

2) Krassó Vármegyében a' Lugosi Kerületben Zsabár helység; az Oravitai Kerületben: Zsittin; Csudanovetz; Forotik, Komoristje, Nagy-Dikván; Ker nyetsa; Vrány helységek. — A' Bogsáni Kerületben: Zorlencznik; Prehul; Dellinyest helységek.

3) Zemplén Vármegyében az Ungvári Kamerális Uradalomhoz tartozó: Orosz-Bisztra helység; nem különben ugyan azon Uradalomhoz tartozó Ungvár Vármegyei portiók: Baranya; Hluboka; Kereszt; Hegyfark; Nagy-Győsz; Csaszlócza.

Ezen jóságoknak alkotó részeit, megbetsültetését, 's a' megnyerésnek feltételeit meg lehet látni Bétsben a' Nagy-Méltóságú közönséges Udvari Kamaránál, 's az 1, és 2 szám alatt lévő Jóságokról a' Temesi Kamerális Adminisztrationál. A' megbetsültetés Summari-umát az 1, és 2 szám alatt lévő helységekről, az illető Kamerális Tisztartó hivataloknál Versetzen, Lugoson, Oravitán, és Bogsánon. Végre a' 3-dik szám alatt lévő Orosz-Bisztra helységről, és a' 6 jóság portiókról az Ungvári Királyi Kamerális Praefectussági hivatalnál.

Az itt előadott Jóságokat felkérni akarók, 's azok is, kik magokat azokra már jelentették volna, az ő Felkéréseiket, az Ajánlásaiknak meghatározásával, e' folyó hónap 28-dikától hat hetek alatt, az az e' folyó esztendő Május 9-dik napjáig a' Nagy-Méltóságú Udvari Kamaránál annál bizonyosabban beadják, mert ezután a' Királyi Adományra való Ajánlások fognak megtétetni. — Budán Mártz. 24-dikén 1819. —